

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 12Co/13/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4121210319
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 03. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Denisa Šaligová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2023:4121210319.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Denisy Šaligovej a sudkýň JUDr. Sone Zmekovej a JUDr. Renáty Pátrovičovej, v spore žalobkýň: 1/ P. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. J. XXX/X, XXX XX Q., 2/ F. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. X, XXX XX Q., zastúpených JUDr. Lenkou Takáčovou LL.M., advokátkou so sídlom Mariánska 1359/4, 949 01 Nitra, proti žalovaným: 1/ P. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. J. X, XXX XX Q., 2/ R. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. J. XXX/XA, XXX XX Q., 3/ H. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. J. X, XXX XX Q., 4/ P. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. J. XXX/XA, XXX XX Q., zastúpeným JUDr. Štefanom Mesárošom, advokátom so sídlom Štefánikova 84, 949 01 Nitra, o určenie, že vec patrí do dedičstva, o odvolaní žalobkýň proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 19C/42/2021-306 zo dňa 02.11.2022, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku II. o trovách konania **p o t v r d z u j e .**

Žalovaným 1/ až 4/ priznáva voči žalobkyniam 1/, 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením schválil zmier v znení, že určil, že stavba so súpisným číslom XXX, druh stavby: rodinný dom, popis stavby rodinný dom, postavená na pozemku parcela reg. "C" č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXXX pre kat. úz. T. H., patrí do dedičstva po poručiťovi, neb. H. R., nar. XX.X.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, naposledy bytom J. J. XXX/X, Q. v celosti v režime BSM. Žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie súd odôvodnil s odkazom na ustanovenie § 148 ods. 1, 2, § 255 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobkyne 1/ a 2/ sa žalobou doručenou Okresnému súdu Nitra dňa 08.09.2021 domáhali, aby súd určil, že stavba so súpisným číslom XXX, druh stavby: rodinný dom, popis stavby: rodinný dom, postavená na pozemku parcela registra "C" č. XXX/XX, zapísaná na liste vlastníctva č. XXXX pre kat. úz. T. H., patrí do dedičstva po poručiťovi neb. H. R., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, naposledy bytom J. J. XXX/X, Q.. Žalovaní 1/, 2/ a 3/ vo vyjadrení k žalobe žiadali žalobu zamietnuť uvádzajúc, že poručiťel nebol v čase svojej smrti vlastníkom nehnuteľností, preto tieto nemohli byť prejednané v dedičskom konaní. Ak by súd dospel k záveru o dôvodnosti podanej žaloby, nehnuteľnosti patria do dedičstva poručiťela výlučne v režime bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Podaním zo dňa 18.10.2022 právna zástupkyňa žalobkýň doručila súdu návrh na zmenu žalobného petitu tak, že žiadala určiť, že nehnuteľnosti patria do vlastníctva poručiťela v režime BSM.

2. Strany sporu sa v predmete tohto sporu dohodli a navrhli, aby súd schválil zmier. Súd dospel k záveru, že stranami navrhnuté znenie zmieru nie je v rozpore s kogentnými ustanoveniami platných právnych predpisov a ani ich neobchádza, navrhnutý zmier je dostatočne presný a určitý a v tomto znení aj vykonateľný. Vzhľadom na uvedené súd zmier medzi stranami sporu schválil. Pretože týmto rozhodnutím sa konanie končí, avšak predmetom zmieru nebola dohoda strán o náhrade trov konania,

o nároku strán sporu na náhradu trov konania rozhodol súd. V danom prípade sa žalobkyne podanou žalobou domáhali určenia, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po ich otcovi. Tvrdili, že tieto nehnuteľnosti patrili do výlučného vlastníctva poručiteľa a nepatrili do bezpodielového spoluvlastníctva poručiteľa a jeho manželky (žalovanej 1/). Tento postoj však žalobkyne v priebehu konania zmenili, podaním zo dňa 18.10.2022 navrhli súdu zmenu žaloby a žiadali určiť, že sporné nehnuteľnosti patrili neb. poručiteľovi v režime BSM. Žalovaní síce od začiatku sporu nárok popierali, alternatívne zároveň uvádzali, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva poručiteľa v režime BSM. Na uvedenom sa napokon strany sporu zhodli a súd na pojednávaní v zmysle ich návrhov schválil ohľadom predmetu sporu zmier. Súd vzhľadom na formuláciu pôvodného žalobného petitu a znenia zmierny konštatoval čiastočný procesný úspech tak na strane žalobkyň ako aj na strane žalovaných, čo odôvodňuje rozhodnúť o trovách tak, že ich náhradu súd nepriznal ani jednej sporovej strane.

3. Proti tomuto uzneseniu podali v zákonnej lehote odvolanie žalobkyne navrhujúc napadnuté uznesenie vo výroku II. o trovách konania zmeniť a priznať im nárok na náhradu trov konania voči žalovaným spoločne a nerozdielne v rozsahu 100 %, vrátane trov odvolacieho konania, eventuálne zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Podané odvolanie odôvodnili s odkazom na ustanovenie § 365 písm. d), h) a f) CSP. Namietali, že miera úspechu vo veci závisí od vzťahu meritórneho rozhodnutia k žalobnému petitu, ktorý bol naposledy urobený vo veci samej. Z chronológie súdneho sporu je zrejmé, že naposledy urobený žalobný petít bol zo dňa 18.10.2022, súd pripustil zmenu dňa 20.10.2022 a dňa 02.11.2022 rozhodol o schválení zmierny medzi stranami sporu. Vzhľadom na uvedené je nutné konštatovať, že súd rozhodol meritórnym rozhodnutím o naposledy urobenom žalobnom petite tak, že chválil zmier v jeho znení, t. j. v znení spresneného petitu. U žalobkyň teda ide o plný úspech vo veci, pretože sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom, ktorý bol urobený vo veci samej naposledy. Z § 195 ods. 1 CMP vyplýva, že notár je oprávnený rozhodovať o vyporiadaní BSM v konaní o dedičstve, a preto z pohľadu tohto ustanovenia bola úprava pôvodného petitu na spresnený petít nadbytočná. Aj keby žalobkyne pôvodný petít nespresnili, notár by musel konať v dodatočnom konaní o dedičstve podľa pôvodného petitu tak, že by najprv musel vyporiadať BSM. Nie je známe žiadne rozhodnutie Najvyššieho súdu SR alebo Ústavného súdu SR, ktoré by hovorilo o povinnosti formulovať petít tak, že určitá nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiteľovi s dôvetkom „v režime BSM,“ pretože aj keď by toto v petite absentovalo, ustanovenie § 195 ods. 1 CMP stanovuje obligatórne povinnosť vyporiadať BSM v konaní o dedičstve. Spresnenie petitu bolo len „kozmetickou zmenou“, a teda úspech je rovnaký, či by bol formulovaný petít v znení pôvodného petitu alebo v znení spresneného petitu, a navyše samotná argumentácia v tomto súdnom konaní nemá vplyv na ustanovenie § 195 ods. 1 CMP a na právomoc súdu a povinnosť súdu konať podľa citovaného ustanovenia. Nepriznanie náhrady trov sa žalobkyniam navyše javí aj ako nespravodlivé, keďže žaloba bola podaná dôvodne a žalovaní tým, že uzatvorili zmier, de facto priznali, že listiny, ktoré predložila žalovaná 1/ Okresnému úradu Nitra, katastrálnemu odboru, neboli pravdivé, inak by žalovaní trvali na tom, že sporná nehnuteľnosť nemala byť prededená, žalovaná 1/ bola výlučnou vlastníčkou spornej nehnuteľnosti a bola oprávnená túto previesť na žalovaných 2/ a 4/, a preto je sporná nehnuteľnosť vo vlastníctve žalovaných 2/ a 4/.

4. K odvolaniu žalobkyň doručili súdu vyjadrenie žalovaní navrhujúc napadnuté uznesenie ako vecne správne potvrdiť. Nestotožnili sa s dôvodmi odvolania. Je nepochybné, že žalobkyne podávali žalobu s presne vymedzeným petitom, ktorý však v priebehu konania zmenili. K poslednej zmene petitu došlo podaním zo dňa 18.10.2022. Žalobkyne jednoznačne uvádzali, že vlastníkom rodinného domu nemohla byť nikdy žalovaná 1/. Až podaním zo dňa 18.10.2022 tento svoj postoj zmenili. Keďže žalobkyne petít upravili, je zrejmé, že v dedičskom konaní po neb. H. R. sa bude prejednávať iba 1 z majetku patriaceho do masy BSM. V konaní poukázali aj na rozsudok KS Trnava sp. zn. 11Co/906/2015, ktorý podobnú problematiku riešil. Oni od začiatku konania pripúšťali tú alternatívu, že tieto nehnuteľnosti môžu patriť do dedičstva, ale v režime BSM.

5. K vyjadreniu žalovaných sa vyjadrili žalobkyne uvádzajúc, že žalovaní vo vyjadrení potvrdili, že zmier bol súdom schválený v znení žalobného petitu, ktorý bol urobený vo veci samej naposledy. Vo veci teda mali 100 % úspech. Vo zvyšku sa pridržali právnej argumentácie uvedenej v odvolaní.

6. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, účinného od 01.07.2016, ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) ako aj skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) a po prejednaní veci urobil záver,

že odvolanie žalobkýň nie je dôvodné. Preto napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku II. o trovách konania podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil.

7. Odvolací súd preskúmaním obsahu súdneho spisu zistil, že žalobkyne 1/ a 2/ sa žalobou doručenou Okresnému súdu Nitra dňa 08.09.2021 domáhali, aby súd určil, že stavba so súpisným číslom XXX, druh stavby: rodinný dom, popis stavby: rodinný dom, postavená na pozemku parcela registra "C" č. XXX/XX, zapísaná na liste vlastníctva č. XXXX pre kat. úz. T. H., patrí do dedičstva po poručiteľovi, nebohom H. R., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, naposledy bytom J. J. č. XXX/X, Q.. Podaním zo dňa 18.10.2022 doručili súdu návrh na zmenu žalobného petitu tak, že žiadali určiť, že nehnuteľnosti patria do vlastníctva poručiteľa v režime BSM. Súd prvej inštancie uznesením č. k. 19C/42/2021-296 zo dňa 20.10.2022 zmenu žaloby pripustil a zároveň pripustil, aby do konania na strane žalovaných pristúpila P. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. J. XXX/XA, XXX XX Q.. Dňa 02.11.2022 sa vo veci konalo pojednávanie, na ktorom právni zástupcovia strán sporu navrhli, aby súd schválil zmier. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením schválil zmier v znení, že určil, že stavba so súpisným číslom XXX, druh stavby: rodinný dom, popis stavby rodinný dom, postavená na pozemku parcela reg. "C" č. XXX/XX, zapísaná na LV č. XXXX pre kat. úz. T. H., patrí do dedičstva po poručiteľovi neb. H. R., nar. XX.X.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, naposledy bytom J. J. XXX/X, Q. v celosti v režime BSM. Žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania. Proti tomuto uzneseniu vo výroku II. o trovách konania podali odvolanie žalobkyne, preto je preskúmanie správnosti rozhodnutia súdu o náhrade trov konania predmetom tohto odvolacieho konania.

8. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

9. Podľa § 251 CSP, trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

10. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

11. Podľa § 255 ods. 2 CSP, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

12. Zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom je poskytnúť úspešnej strane alebo strane, ktorej to priamo priznáva zákon, náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musela alebo bude musieť nepochybne zaplatiť, pričom by ich nemusela zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom. Zásada úspechu v spore sa premieta v ustanovení § 255 CSP ako esenciálne kritérium priznania náhrady trov konania. Úspech vo veci súd vždy skúma, čo do právneho základu veci a čo do výšky priznaného nároku. Zásada úspechu vo veci (zásada zodpovednosti za výsledok sporu), charakteristická pre sporové konanie, sa uplatní tak, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť v spore úspešnej strane trovy konania, ktoré úspešnej strane vznikli. Procesný úspech sa určuje vo vzťahu k predmetu sporu úspechom (víťazstvom) v spore. Plný úspech v spore sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku, ktorým sa rozhodlo vo veci samej. Pre pomer úspechu žalovaného, rovnako ako pri čiastočnom úspechu žalobcu, platí primerane ustanovenie § 255 ods. 2 CSP.

13. Odvolací súd preskúmajúc dôvodnosť podaného odvolania žalobkýň dospel k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie o nepriznaní nároku na náhradu trov konania žiadnej zo strán sporu v súlade s aplikovaním ustanovenia § 255 ods. 1 a § 255 ods. 2 CSP. V predmetnom spore sa žalobkyne pôvodne podanou žalobou domáhali určenia, že vyššie špecifikované nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi nebohom JK., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX. Následne počas prebiehajúceho súdneho konania z dôvodu dôkaznej núdze došlo k zmene (spresneniu) petitu žaloby, ktorým sa žalobkyne v tomto spore domáhali určenia, že uvedené nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi nebohom H. R., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, v režime BSM. Rozdiel v pôvodnom a zmenenom navrhovanom žalobnom petite teda spočíval len v právnom režime, v ktorom sporné nehnuteľnosti do dedičstva patria. Po uvedenej zmene žalobného návrhu sa spor medzi stranami natoľko minimalizoval, že obe strany boli schopné sa na zmierlivom riešení dohodnúť, a to prostredníctvom súdneho zmierného s následným schválením zmierného súdom prvej inštancie. Keďže obsahom zmierného nebola otázka náhrady trov konania, o trovách konania rozhodol súd prvej inštancie v súlade s procesnou

zásadou úspechu v spore. Odvolací súd sa plne stotožňuje s postupom súdu prvej inštancie, ktorý o trovách konania rozhodol na základe posúdenia procesného úspechu a neúspechu strán, pretože v prípade skončenia konania súdnym zmiernom je dôvodné pri otázke trov konania aplikovať zásadu procesného úspechu.

14. V tomto prípade by sa mohlo javiť, že žalobkyne pri posudzovaní zmeneného petitu s obsahom zmiernu boli v konaní plne úspešné, čím argumentovali aj v odvolaní. Za účelom dosiahnutia spravodlivého rozhodnutia však bolo potrebné prihliadnúť i na ďalšie podstatné skutočnosti v tomto spore. Prvou je predovšetkým mať na zreteli, že predmetné konanie bolo ukončené schválením zmiernu medzi stranami sporu, a nie meritórnym rozhodnutím súdu. Pri uzatvorení zmiernu bolo potrebné, aby obe strany v určitom smere upustili od svojich skutkových tvrdení a postojov prezentovaných pred súdom a spoločne sa dohodli na zmierlivom riešení veci. Možno konštatovať, že žalobkyne tak urobili ešte pred zmenou žalobného návrhu, kedy upustili od tvrdení, že sporné nehnuteľnosti patria do výlučného vlastníctva poručiťľa, pričom táto zmena sa odzrkadlila práve v zmene žalobného návrhu, ktorý žalobkyne dôvodili dôkaznou núdzou. Žalovaní zase upustili od popierania nároku žalobkýň a zotrvali na svojich alternatívnych tvrdeniach, že nehnuteľnosti patria do bezpodielového spoluvlastníctva poručiťľa a jeho manželky. Na základe týchto skutočností s prihliadnutím na skutkové tvrdenia a postoje strán počas prebiehajúceho súdneho konania preto bolo potrebné konštatovať, že obe strany sporu boli v predmetnom spore i čiastočne úspešné, i čiastočne neúspešné. Súd prvej inštancie správne poukázal na jednotlivé skutkové tvrdenia strán ako i na skutočnosť, že k zmene žalobného petitu došlo z dôvodu dôkaznej núdze žalobkýň, ktoré samy konštatovali, že nemajú dostatok dôkazov na preukázanie svojich tvrdení v súlade s pôvodným žalobným petitom. Odvolací súd sa preto stotožnil s konštatovaním súdu prvej inštancie, že čiastočný procesný úspech, resp. neúspech, bol na oboch stranách sporu, v dôsledku čoho bolo potrebné v danej veci aplikovať ustanovenie § 255 ods. 2 CSP a nárok na náhradu trov konania nepriznať ani žalobkyniam, ani žalovaným.

15. Žalobkyniam sa možno javilo, že súd tým, že schválil zmier v znení, ktoré bolo v súlade s nimi navrhnutou zmenou petitu, mali vo veci plný úspech. Pre komplexné posúdenie úspechu žalobkýň vo veci však treba zohľadniť aj formuláciu zmeneného petitu, ktorou žalobkyne napokon požadovali menej ako pôvodným petitom. V prípade konania o zaplatenie, ak žalobca v priebehu konania požaduje menej ako pôvodnou žalobou, musí žalobu zobrať v časti späť, čo sa v prejednávanej veci vzhľadom na formuláciu žalobného petitu (o určenie a nie o zaplatenie) nemohlo udiť. Späťvzatie žaloby v časti má vplyv na posúdenie zavinenia zastavenia konania v časti, a teda aj na pomer úspechu a neúspechu v samotnom konaní. V prejednávanej veci došlo k zmene petitu bez toho, aby bola žaloba v časti vzatá späť, keďže to vzhľadom na konanie o určenie nebolo možné. V konečnom dôsledku však žalobcovia na základe námietok žalovaných žiadali menej, ako pôvodným žalobným petitom, a preto bolo správne posudzovať úspech žalobcov len ako čiastočný, a to bez ohľadu na to, že výrok súdneho zmiernu je obsahovo totožný so zmeneným petitom.

16. Odvolací súd sa so žalobkýňami vznesenými odvolacími námietkami nestotožnil a považoval ich v celom ich rozsahu za nedôvodné. Pokiaľ žalobkyne v podanom odvolaní navrhovali, aby odvolací súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP podľa pomeru úspechu vo veci s tým, že ku schváleniu zmiernu došlo v súlade s nimi formulovaným žalobným petitom, pričom z tohto odvodzovali svoj procesný úspech v celom rozsahu, s týmto sa odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené nestotožnil. V danej veci je možné konštatovať, že žalobkyne i žalovaní mali v spore úspech čiastočný, a preto pokiaľ súd vyslovil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo podľa § 255 ods. 2 CSP, jeho rozhodnutiu nie je možné vytknúť vecnú nesprávnosť, naopak, je legitímne a súladné so znením zákona. S námietkou žalobkýň, že spresnenie petitu bolo len „kozmetickou zmenou“, a teda úspech žalobkýň je rovnaký, či by bol formulovaný petit v znení pôvodného petitu alebo v znení spresneného petitu, sa odvolací súd tiež nestotožnil, pretože v prípade keď by medzi stranami sporu bolo naďalej sporným, či nehnuteľnosti patrili do výlučného vlastníctva poručiťľa alebo do BSM, súd by musel vykonať náležité dokazovanie tak, aby mohol o tejto otázke rozhodnúť a meritórnym výrokom určiť režim sporných nehnuteľností (či patrili do výlučného vlastníctva poručiťľa alebo do BSM). Z tohto dôvodu by bolo vyriešenie tejto otázky zásadným aj pri zohľadnení úspechu v spore, preto nemožno konštatovať, že pri zmene žalobného návrhu sa jednalo len o „kozmetickú zmenu“, pričom notár by v dodatočnom konaní o dedičstve najprv vyporiadal BSM.

17. Na základe uvedených skutočností odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku II. o trovách konania potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne.

18. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodoval podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a žalovaným, ktorí mali v odvolacom konaní plný úspech, priznal proti žalobkyniam nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

19. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací žalobu) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).